

Beste

Voor het Algemeen Overleg Energie en Klimaat van 5 september aanstaande breng ik namens Greenpeace en Natuur & Milieu graag wat punten bij jullie onder de aandacht en doen wij een aantal suggesties voor vragen. Daarnaast willen we jullie wijzen op de eerdere input die wij gestuurd hebben op 15 juni jl. voor het Algemeen Overleg Energie en Klimaat van 28 juni wat doorgeschoven is naar 5 september. Deze eerdere input vindt u in de bijlage:

Agendapunt 10: Kosten Klimaatbeleid:

In de Reactie op het verzoek van het lid Wassenberg, gedaan tijdens de Regeling van Werkzaamheden van 6 februari 2018, over de kosten van het klimaatbeleid stelt de minister dat het voor de hand ligt om bedrijven en huishoudens elk te laten bijdragen in de mate waarin zij uitstoot veroorzaken, maar dat daar grenzen aan zijn.

- ➔ Welke aanwijzingen heeft de minister dat de concurrentiepositie van bedrijven in gevaar komt bij het belasten van bedrijven in de mate waarin zij uitstoot veroorzaken (het vervuiler betaalt principe)? Uit een recent rapport van mei 2018 van PWC: [Vergelijking van gas- en elektriciteitsprijzen 2017](#) voor het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat blijkt dat nergens in West Europa de grootverbruikerstarieven zo gunstig zijn als in Nederland. Zie bijvoorbeeld de integrale elektriciteitsrekening per verbruiker:
- ➔ Ziet de minister het juist niet als wenselijk dat wanneer bij het belasten van bedrijven de bedrijven de kosten doorberekenen in hun producten en deze prijs hoger wordt, vervuilende producten duurder worden en de consument uiteindelijk zelf kan kiezen tussen duurdere producten met een hogere uitstoot en relatief schone producten. Ziet de minister ook dat het gevolg kan zijn dat bedrijven hierdoor zelf gaan investeren in schonere producten omdat dit aantrekkelijker zal zijn?

Agendapunt 31: Voorstel voor hoofdlijnen van een Klimaatakkoord

Wij zijn tot dusver tevreden over de keuzes die gemaakt zijn voor elektriciteit en de gebouwde omgeving, maar gezien de voortgang bij de andere tafels zijn de voorstellen voor de hoofdlijnen van het Klimaatakkoord nog niet voldoende om de klimaatdoelen uit het Parijs-akkoord te halen. Zie hiervoor ook de [recensie van Greenpeace](#).

55% doelstelling

Uit wetenschappelijk onderzoek van de afgelopen jaren blijkt dat klimaatverandering harder gaat dan eerder gedacht en dat lagere concentraties nodig zijn om ontwrichtende klimaatverandering te voorkomen. Een [recente wetenschappelijk publicatie](#) laat zien dat het klimaat al bij geringe temperatuurstijging gevaar loopt (1,5 graad). Vanwege dit risico is het essentieel dat er ook binnen het Klimaatakkoord wordt verkend wat er nodig is om de temperatuurstijging binnen 1,5 graad te houden. Momenteel is deze opgave matig belegd aan de tafels en zijn de extra benodigde CO₂-reductie niet verdeeld over de tafels. Zie ook onze notitie over de doorkijk naar 55% doelstelling.

- ➔ Vindt de minister ook dat binnen het klimaatakkoord pakketten voor 55% reductie (1,5 graden scenario) opgesteld moeten worden? Zo ja, wil de minister de 55% doelstelling ook in een duidelijke opdracht in Mtonnen aan de onderhandelende partijen meegeven? Zo nee, hoe wil de minister dan borgen dat er ook voor de 55% doelstelling maatregelenpakketten opgesteld worden?

Leden van de Tweede Kamer hebben in verschillende overleggen gevraagd om ook voor de lucht- en de zeescheepvaart een klimaatplan op te stellen, aangezien door de grote omvang en groei van deze sectoren de 1,5 of 2 graden doelstelling niet haalbaar is zonder dat ook in deze sectoren de emissies fors omlaag gaan. Bovendien zal Nederland zich moeten voorbereiden op de klimaattransitie in deze sectoren. Het deel van het klimaateffect van internationale lucht- en scheepsvaart waar Nederland verantwoordelijk voor is bedroeg in 2010 bijna 29 Mton CO₂-equivalenten. Naar verwachting zal dit groeien tot 52 Mton in 2050 (bron: CE Delft, [‘Klimaatbeleid voor mobiliteit op de kaart’](#), 2017)

- ➔ Op welke manier wil de minister de CO₂-uitstoot van de lucht- en scheepsvaart verminderen, gezien het feit dat de uitstoot van deze sectoren (behoudens het deel dat op het Nederlandse grondgebied wordt uitgestoten) geen deel uitmaken van het Klimaatakkoord?

Biomassa

Samen met het Voorstel tot Hoofdpijnen voor een Klimaatakkoord is 10 juli ook een ondersteunende notitie van PBL gepubliceerd. Deze notitie heeft als naam '[Structureerende rationale voor inzet van duurzame biomassa](#)'. In de notitie wordt ingegaan op de beschikbaarheid en inzet van biomassa voor Nederland. De belangrijkste conclusies uit de notitie staan in de bijlage van deze brief.

Uit de notitie blijkt eens te meer dat biomassa een precare zaak is. Gegeven de enorme potentiële vraag en de duurzaamheidsrisico's die kleven aan onjuiste toepassing en productie van biomassa, zoals ontbossing, bedreiging voedselveiligheid, verliesbiodiversiteit, landroof, het in stand houden van onduurzame processen, en het verslechteren van water- of bodemkwaliteit, is het van belang dat er goede handhaafbare duurzaamheidskaders worden opgesteld voor de toepassing van biomassa binnen het klimaatakkoord en dat er afspraken gemaakt worden over waar de schaarse duurzame biomassa ingezet mag worden.

- Op welke manier wil de minister voorkomen dat in de verschillende sectoren onbedoelde stimulansen ontstaan voor biomassainzet die niet aan duurzaamheidscriteria voldoen?

Punt 32: Frontier onderzoek CO2-prijs:

Het uitwerken van een minimum CO2-prijs tot een wetsvoorstel kan niet zonder het onderzoeken van de effecten van de invoering van een CO2-prijs in een Europees gelijk speelveld op de CO2 markt. Dat is gebeurd in het onderzoeksrapport van Frontier Economics. Helaas zijn de uitgangspunten van dit rapport te betwisten. Het rapport gaat er vanuit dat omringende landen, in tegenstelling tot Nederland, naast hun huidige beleid, geen extra stappen zetten om hun CO2-uitstoot te verminderen.

- Is de minister het eens dat het uitgangspunt dat omringende landen geen extra stappen zetten om hun CO2-uitstoot te verminderen onrealistisch is aangezien deze landen allen het Akkoord van Parijs hebben geratificeerd en dus ook bezig zijn met verdergaande klimaatplannen en het uitfaseren van fossiele brandstoffen?
- Acht de minister het niet realistischer dat de omringende landen juist niet bereid zullen zijn om een aanzienlijk deel van de CO2-uitstoot door elektriciteitsopwekking over te nemen van Nederland door de stroom-export te verhogen.

Om een effectief Europees gelijk speelveld te bevorderen is er naast een heffing op CO2-uitstoot ook een grondslag moet nodig om stroom van buiten Nederland te belasten. Hierdoor wordt het goede voornemen uit het regeerakkoord behouden, om in de elektriciteitssector het principe 'de vervuiler betaalt' eerlijk toe te passen, zonder negatieve bijeffecten.

- Acht de minister het ook noodzakelijk dat de CO2-prijs niet enkel voor de elektriciteitssector zal gelden, maar ook voor de industrie? Zo zouden reductiemaatregelen als elektrificatie of de overstap op groene waterstof eerder rendabel worden. Bovendien zou de opbrengst mede gebruikt kunnen worden om de onrendabele top van dergelijke investeringen te financieren.

Agendapunt 34: Monitor Wind op Land

De Monitor Wind op Land laat zien dat de realisatie van wind op land achter blijft bij de doelen. De minister constateert dat de doelen niet in 2020 gehaald gaan worden. Wij zijn blij met de boodschap van de minister dat er vast wordt gehouden aan de initiële doelstelling en dat er met de provincies is afgesproken dat in zoverre de 6.000 MW doelstelling niet tijdig gerealiseerd wordt, het restant van de opgave verdubbeld zal worden in de periode 2021-2023.

- Vraag: hoe ziet de minister dat de verdubbeling boven de 6.000 MW ook met geothermie ingevuld kan worden? De wind op land doelstelling gaat om opwekking van elektriciteit, geothermie levert (in de meeste gevallen) warmte.

Wij vinden het van belang om te wijzen op de governance van het Energieakkoord 2013. Deze laat zien dat men niet precies genoeg kan zijn bij het beleggen van de opgave voor schone energie, omdat een doorvertaling van provinciale afspraken naar gemeenten soms spaak loopt. Dit geldt ook visa versa waar gemeenten en provincies soms hinder ondervinden van bovenwettelijke regels bij de bouw van windmolens op land. Voor het nieuwe Klimaatakkoord kunnen we hier lessen uit leren. Preciezere doelen zijn dus cruciaal om er ook voor te zorgen dat ze behaald worden. [In een recent rapport van CE Delft](#) staan voorbeelden hoe verschillende ambities op basis van verschillende criteria over gemeenten, provincies en regio's verdeeld kunnen worden.

- Is de Minister het ermee eens dat een duidelijke allocatie van doelen zoals die in het Klimaatakkoord worden vastgesteld, naar provincies, gemeentes en regio's bij kan dragen aan het behalen van de ambities op het gebied van schone energie?

Mochten jullie vragen hebben, neem dan gerust contact op. Veel succes gewenst met het AO en alle debatten de aankomende tijd.

Mede namens Joris Wijnhoven,

Michèle Prins